

Роль економічного менеджменту в сучасному світі

*Йохна Микола¹, Лисенко Світлана²,
Томчук-Пономаренко Наталія³, Нечипоренко Костянтин⁴*

Опубліковано	Секція	УДК
19.05.2023	Економіка	355.41:343.24

DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7952182>

Анотація. В статті було досліджено сутність та функції економічного менеджменту у сучасному світі, а також його вплив на конкурентоспроможність та сталість розвитку підприємств і економіки загалом. Було розглянуто основні напрями розвитку економічного менеджменту у сучасному світі та проведено їх аналіз, включно зі стратегічним плануванням, фінансовим та маркетинговим менеджментом, управлінням персоналу, оптимізацією бізнес-процесів, управлінням ризиками та інноваційним розвитком. Визначено загальні тенденції та особливості розвитку економічного менеджменту. В сучасному світі економічний менеджмент є невід'ємною частиною кожної економічної системи, чи то державна, чи то приватна сфера. Він допомагає забезпечувати ефективність управління підприємствами та сприяє сталому розвитку економіки в цілому.

Ключові слова: економічний менеджмент, стратегічне планування, управління персоналом, конкурентоспроможність, ефективність, інноваційна діяльність.

The role of economic management in the modern world

Annotation. The modern world is characterized by constant changes, the instability of consumer demand in the market, the presence of a large number of enterprises of various forms of ownership, and an increase in uncertainty and risk. Therefore, to remain competitive in the market, the enterprise must constantly monitor and respond to all changes occurring in its competitive environment to preserve and strengthen its position in the market and ensure effective management of competitive advantages. The article investigated the essence and functions of economic management in the modern world, as well as its impact on the competitiveness and sustainability of the development of enterprises and the economy in general. Economic management is one of the branches of management that studies the process of managing the economic activities of organizations to achieve strategic goals. It

¹ доктор економічних наук, професор кафедри менеджменту та адміністрування, факультет управління, адміністрування та туризму, Хмельницький національний університет, Україна, 29016, м. Хмельницький, вул. Інститутська, 11, <https://orcid.org/0000-0002-3319-3625>

² кандидат економічних наук, доцент, кафедра економіки підприємства, економіко-гуманітарний факультет, Державний вищий навчальний заклад "Донецький національний технічний університет", Україна, 85300, Донецька обл., м. Покровськ, площа Шибанкова, 2, <https://orcid.org/0000-0002-3978-9956>

³ кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної теорії, макро- і мікроекономіки, економічний факультет, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна, 01601, м. Київ, вул. Володимирська, 64/13, <https://orcid.org/0000-0002-3461-0021>

⁴ старший викладач, кафедра менеджменту і права, факультет менеджменту і маркетингу, Дніпровський державний аграрно-економічний університет, Україна, 49600, м. Дніпро, вул. Сергія Єфремова, 25, <https://orcid.org/0000-0002-2421-6530>

includes such components as financial management, operational (production) management, marketing management, logistics management, and others. Thanks to economic management, enterprises can achieve strategic goals, increase the efficiency of their activities, reduce costs, and increase the quality of a product or service. Effective economic management is important for the successful operation of any enterprise, especially in conditions of competition and changes in the market. The main directions of development of economic management in the modern world were considered. An analysis of the main areas of development of economic management, including strategic planning, financial and marketing management, personnel management, optimization of business processes, risk management, and innovative development, was carried out. The general trends and features of the development of economic management in the modern world are determined. In the modern world, economic management is an integral part of every economic system, be it the public or private sphere. It helps ensure the efficiency of enterprise management and contributes to the sustainable development of the economy as a whole.

Keywords: economic management, strategic planning, personnel management, competitiveness, efficiency, innovative activity.

Вступ

Ключовим елементом успішного функціонування будь-якого підприємства в умовах високої конкуренції, швидко мінливого середовища та нестабільної економічної ситуації є економічний менеджмент. Саме він забезпечує ефективну роботу підприємства та дає змогу досягати поставлених цілей через раціональне використання ресурсів, оптимізацію бізнес-процесів, стратегічне планування, управління персоналом, використання інновацій та управління ризиками.

Економічний менеджмент охоплює систему принципів, способів та методів управління, пов'язаних із економічною діяльністю підприємства, і має на меті забезпечення максимізації економічних результатів відповідно до інтересів його власників і стратегії розвитку. Оскільки економічний менеджмент охоплює всі аспекти діяльності, його головна спрямованість відображає мету економічної діяльності, що полягає у забезпеченні максимальних результатів для власників та стратегії розвитку підприємства.

У сучасному світі, з одного боку, економічний менеджмент відіграє важливу роль в досягненні конкурентоспроможності підприємства на ринку та збільшенні його прибутку. З іншого боку, економічний менеджмент також відіграє важливу роль у забезпеченні сталого розвитку підприємства, врахуванні соціальної та екологічної відповідальності. Отже, дослідження ролі економічного менеджменту є важливим з точки зору практичної реалізації підприємством своїх цілей та вирішення важливих суспільних проблем.

Науковці приділяють багато уваги дослідженню питання ролі загального менеджменту в сучасному світі, а також менеджменту, що пов'язаний з економічною діяльністю. Так, В. І. Виноградчий, Б. Я. Якимець та А. С. Тарасенко у своїй праці дослідили ефективність ухвалення управлінських рішень із використанням найновіших інформаційних технологій. Саме в цьому процесі важливим складником виступає економічний менеджмент [1]. Для того, щоб успішно управляти організацією в умовах сучасного світу, необхідно мати певний рівень знань та навичок у галузі економіки та управління. Економічний менеджмент забезпечує керівникам організацій необхідні знання та інструменти для прийняття раціональних організаційно-управлінських рішень.

С. С. Яремчук визначив сутність інноваційного менеджменту, його теоретичні положення та принципи впровадження у діяльність підприємств. Інноваційний

менеджмент зосереджений на розвитку та впровадженні нових ідей, технологій та продуктів, що можуть забезпечити конкурентну перевагу підприємства [11]. Ці аспекти і пов'язують інноваційний менеджмент з економічним, який зосереджений на ефективному управлінні ресурсами підприємства, забезпеченні його стійкості та розвитку в умовах конкурентної боротьби на ринку.

О. О. Сосновська та Л. В. Деденко, в свою чергу, розглянули поняття невизначеності середовища функціонування підприємства, сутність і природу загроз та ризиків, а також дослідили систему ризик-менеджменту. Цей вид менеджменту є важливим складником підсистеми менеджменту організації та є системою управління ризиками [8].

Т. В. Лазоренко та М. О. Голуб дослідили основні аспекти реалізації сучасних концепцій менеджменту на підприємстві. Підприємці повинні створювати стійку та системну організацію внутрішнього середовища підприємства, щоб зменшити вплив зовнішніх чинників на результати його діяльності. Це пов'язано з неоднозначною динамікою економічних та геополітичних перетворень на світовому ринку, а також із браком комплексного політично-нейтрального механізму взаємодії між ключовими підприємствами у світі [5].

В. Ф. Гарькава та ін. у своїй статті зазначили, що сучасний менеджмент загалом та зокрема економічний повинен бути орієнтований на використання сучасних бізнес-технологій та відповідати трендам розвитку. Менеджмент повинен приділяти більше уваги інноваціям та гнучкості, що дасть можливість підприємствам швидко реагувати на зовнішні умови, які стрімко змінюються [9]. Отже, українські науковці значну увагу приділяють питанням тих чи інших підсистем системи менеджменту підприємства, але недостатньо дослідженими залишаються теоретико-методологічні аспекти проблеми розвитку цілісної системи економічного менеджменту підприємства в сучасних умовах господарювання.

Мета статті полягає в аналізі та систематизації даних щодо ролі економічного менеджменту в сучасних умовах функціонування бізнесу та розвитку світової економіки.

Результати

Управління є фундаментом діяльності всіх економічних агентів, а в сучасній науці про управління терміни «менеджмент» та «управління» часто вважаються взаємозамінними. Проте до цього часу термін «менеджмент» не має однозначного визначення та може мати різні трактування залежно від аспектів його сутності. На сьогоднішній день є досить велика кількість видів менеджменту.

В даній роботі на основі системного підходу пропонується концепція економічного менеджменту як системи ефективного управління економічними ресурсами з урахуванням зовнішніх умов функціонування бізнесу для досягнення оптимальних результатів діяльності організацій (рис. 1).

В сучасному світі менеджмент підприємств має декілька особливостей. По-перше, збільшення темпу змін у всіх сферах життя вимагає від менеджерів більшої готовності до адаптації до нових умов, оперативної реакції на зміни та розробки стратегій, які дадуть змогу ефективно функціонувати в непередбачуваному середовищі.

По-друге, високий рівень конкуренції в умовах глобалізації економіки вимагає від менеджерів підприємств більшої уваги до маркетингу та стратегій продажу, постійного вдосконалення якості продукту і послуг, а також збільшення ефективності виробничих процесів.

По-третє, зростання впливу цифрових технологій на всі сфери життя вимагає від менеджерів підприємств більшої уваги до цифрової трансформації та використання

цифрових інструментів в управлінні підприємством. Відповідно, успішне функціонування підприємства в сучасних умовах вимагає від менеджерів підприємств високої кваліфікації та гнучкості в реагуванні на зміни [10].

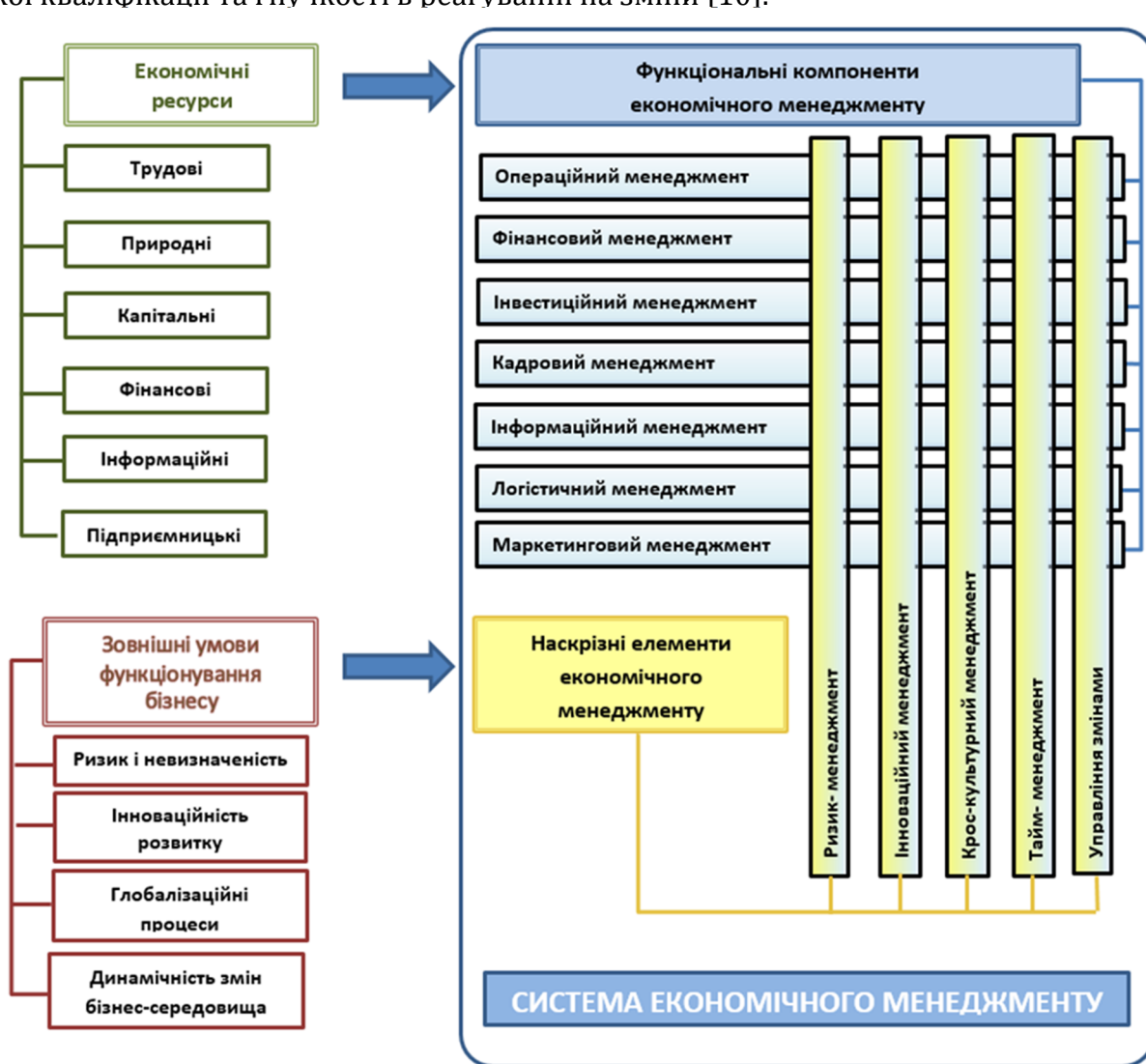

Рис. 1. Система економічного менеджменту

Джерело: власне розроблення авторів.

Економічний менеджмент є системою принципів, способів і методів управління, які пов'язані з економічною діяльністю того чи іншого підприємства. Економічний менеджмент з погляду теорії та методології пов'язаний з економічним розвитком та діяльністю певного об'єкта і характеризує процес цілеспрямованого впливу на працівників у межах їхньої економічної діяльності.

В практичному ракурсі економічний менеджмент, разом з усіма його підвидами, такими як фінансовий, операційний (виробничий), маркетинговий та логістичний менеджмент, безпосередньо пов'язаний з діяльністю підприємства та є більш комплексною категорією.

Основні складники економічного менеджменту, такі як операційний, фінансовий, інвестиційний, маркетинговий та логістичний менеджмент, відображають безпосередній зміст цієї концепції. Система економічного менеджменту поєднує в собі види менеджменту, які пов'язані з діяльністю підприємства. Водночас ці види

менеджменту мають у собі спільні ознаки, які охоплюють всю економічну діяльність підприємства та відображають його єдність з усіма складниками менеджменту [1].

Маркетинговий менеджмент — це один з ключових компонентів стратегічного економічного менеджменту, що дасть змогу компанії ефективно управляти своїм бізнесом у сучасних умовах конкурентної боротьби на ринку. Маркетинговий менеджмент орієнтований на задоволення потреб клієнтів, встановлення цін, розроблення продуктів, просування товарів та послуг на ринок, а також управління продажами [12].

У сучасному світі, де зростає конкуренція та змінюються умови ринку, маркетинговий менеджмент відіграє важливу роль у досягненні успіху компанії. Він допомагає підприємствам залучати нових клієнтів, зберігати наявних та розширювати свою аудиторію. Крім того, маркетинговий менеджмент дає змогу компаніям більш ефективно використовувати свої ресурси, знижувати витрати на рекламу та просування, а також оптимізувати ціноутворення.

Сучасні економічні умови характеризуються наявністю висококонкурентного середовища, в якому бізнеси постійно конкурують за ринки збуту та лояльність споживачів. Здобуття конкурентних переваг має важливе значення в цьому середовищі.

Економічний менеджмент є ключовим компонентом ефективного управління підприємством, а розроблення рішень щодо формування конкурентного потенціалу є однією з його головних функцій. Створення конкурентоспроможного потенціалу суб'єктів інноваційного підприємництва передбачає використання різноманітних стратегій, таких як: інноваційна, маркетингова, управлінська тощо. Відтак, економічний менеджмент є важливим інструментом у формуванні конкурентної переваги підприємства, яке здатне забезпечити інноваційний розвиток і вивести його на міжнародний ринок [3].

Правильно сплановані економічні стратегії допоможуть забезпечити відповідні ресурси, фінансові інвестиції і конкурентні переваги, що необхідні для створення успішного інноваційного підприємства. Отже, роль економічного менеджменту полягає в тому, щоб допомогти підприємствам ухвалити ефективні рішення щодо формування конкурентоспроможного потенціалу, який відповідатиме вимогам сучасного світу (табл. 1).

Таблиця 1

Принципи управління конкурентоспроможністю підприємства відповідно до основ економічного менеджменту

Функціональні складники економічного менеджменту	Принцип управління конкурентоспроможністю
Аналіз і планування	Проведення аналізу конкурентоспроможності підприємства та розроблення стратегії збереження і підвищення конкурентоспроможності
Організація та управління персоналом	Створення ефективної команди, залучення та підтримка талановитих спеціалістів, розвиток інноваційної культури на підприємстві
Ланцюжок постачання	Ефективне управління ланцюжком постачання, встановлення довгострокових відносин з постачальниками та партнерами

Фінансовий менеджмент	Ефективне фінансове планування та управління бюджетом, залучення джерел фінансування для реалізації стратегії збереження і підвищення конкурентоспроможності
Маркетинговий менеджмент	Розроблення і реалізація ефективних маркетингових стратегій, залучення та утримання клієнтів, вивчення та аналіз потреб ринку
Інноваційний менеджмент	Створення та реалізація інноваційних проєктів, впровадження нових технологій та ідей для підвищення конкурентоспроможності підприємства

Джерело: власне розроблення авторів.

Роль економічного менеджменту в сучасному світі полягає в тому, щоб забезпечити ефективне управління ресурсами підприємства та забезпечити його стійке функціонування в умовах невизначеності, а ризик-менеджмент є одним з його важливих наскрізних елементів, який спрямовано на забезпечення ефективності зазначених вище функціональних компонентів економічного менеджменту (див. рис.1). Ефективне впровадження ризик-менеджменту передбачає визначення та оцінювання ризиків, які можуть вплинути на діяльність підприємства, та прийняття відповідних заходів для зниження їхнього впливу. Це може бути досягнуто за допомогою створення системи управління ризиками, що включає в себе певні процедури, методи та інструменти оцінки ризиків, а також плани дій для їх запобігання або зниження [8].

Важливим складником економічного розвитку підприємств у сучасному світі є інновації. Це пов'язано з тим, що вони дають можливість впроваджувати нові технології, процеси та продукти, що допомагає підвищувати ефективність і конкурентоспроможність. Інноваційний менеджмент в міжнародному бізнесі охоплює такі аспекти [11]:

- розроблення та впровадження нових продуктів, процесів та технологій;
- пошук нових ринків і партнерів;
- залучення та управління інвестиціями;
- управління інтелектуальною власністю.

Впровадження інновацій є необхідною умовою для успішної адаптації всіх підприємств до умов навколишнього середовища, які досить швидко змінюються. Це забезпечується введенням новітніх технологій та продуктів, які відповідають потребам конкретних груп споживачів та спрямовані на досягнення економічної, соціальної та екологічної ефективності. Основними напрямками інноваційної діяльності є:

- енергозбереження та використання екологічно безпечних матеріалів та технологій у будівництві, реконструкції та обладнанні міжнародних підприємств;
- вдосконалення систем управління на основі впровадження організаційних інновацій та цифровізації бізнес-процесів;
- розроблення нових продуктів та послуг, їхня диференціація та мобільність.

Інновації допомагають підприємствам забезпечувати конкурентоспроможність своєї продукції, збільшувати ефективність використання ресурсів, а також адаптуватися до змін зовнішнього середовища, розширювати свій товарний ринок та забезпечувати стабільність у довгостроковій перспективі.

Темп життя є важливим чинником інновацій в сучасному світі, а компанії, які успішно використовують цей чинник, мають величезні прибутки. Проте, успішність інновацій залежить від організації процесу їх управління. Цікаві ідеї можуть бути

успішно реалізовані та перетворені в системні інновації лише за умови побудови прозорого процесу трансформації концепцій у практичні рішення [9].

Окрім ризик-менеджменту, елементом економічного менеджменту, який чинить суттєвий вплив на результативність функціонування як підприємства в цілому, так і окремих видів менеджменту (див. табл. 1), слід назвати крос-культурний менеджмент. Його роль неможливо перебільшити у глобалізованому світі, оскільки крос-культурний менеджмент допомагає забезпечити ефективне комунікування зі своїми клієнтами, партнерами та колегами в різноманітних культурних контекстах. Крім того, крос-культурний менеджмент забезпечує розуміння правил та норм поведінки в різних культурах, удосконалюючи інституціональне середовище бізнес-процесів. У сучасному світі в системі економічного менеджменту крос-культурний менеджмент допомагає міжнародним компаніям підвищувати свою глобальну конкурентоспроможність і зменшувати ризики в міжнародному бізнесі, зокрема, ризик непорозумінь, помилок та конфліктів.

Ще один суттєвий момент, розуміння якого дає крос-культурний менеджмент, стосується розбіжностей економічного менталітету різних країн. Поширення певних економічних цінностей у міжкультурному бізнесовому співробітництві сприяє поступовому зближенню позицій менеджерів і підвищенню ефективності соціально-економічних систем держав-учасниць міжнародних відносин. Так, поширення практики корпоративної соціальної відповідальності міжнародними компаніями на український ґрунт з урахуванням нашого національного досвіду, дозволяє підвищувати не тільки економічну, але і соціальну ефективність функціонування бізнесу в часі російсько-української війни, що триває вже дев'ять років [6].

Економічний менеджмент так само допомагає підприємствам ефективно управляти фінансами, ресурсами та проектами, забезпечувати оптимальний баланс між доходами та витратами, а також прогнозувати та управляти ризиками. Тому економічний менеджмент є важливим інструментом для реалізації інноваційного потенціалу підприємств у міжнародному бізнесі, забезпечення стійкого розвитку та конкурентоспроможності.

В умовах VUCA-світу (Volatility, Uncertainty, Complexity, Ambiguity) менеджерам підприємств доводиться стикатися з новими та непередбачуваними викликами, що вимагають від них оперативної адаптації та розроблення нових стратегій для ефективного управління. Зокрема, управління ризиками та змінами набуває все більшої важливості в умовах невизначеності, складності та швидкості змін [10].

Умови VUCA (складність, нестабільність, невизначеність та амбігвітність) вимагають від підприємств здатності швидко реагувати на зміни в економічному середовищі та адаптуватися до них (рис. 2).

Одним з ключових інструментів для досягнення цієї мети є ефективний економічний менеджмент. Економічний менеджмент дає можливість підприємствам керувати своїми фінансовими ресурсами та забезпечувати ефективне використання своїх активів. В умовах VUCA підприємства повинні мати достатню фінансову стійкість для того, щоб пережити періоди нестабільності та зберегти конкурентоспроможність на довготривалій період.

Отже, перед менеджментом у сучасному світі стоїть низка викликів, що вимагають швидкої реакції та формування нових практик і стратегій управління. Використання інноваційних підходів у економічному менеджменті, таких як цифрові технології та аналіз даних, може допомогти підприємствам здійснювати швидкі та точні рішення в умовах невизначеності та амбігвітності.

Рис. 2. Характеристика складників VUCA – світу в економічному контексті
Джерело: [10].

Цифрові технології є надзвичайно важливим інструментом у сучасному економічному менеджменті. Вони дають можливість підприємствам збирати, аналізувати та використовувати великі обсяги даних для прийняття рішень на основі обґрунтованих даних. Цифрові технології також дають змогу ефективно взаємодіяти зі своїми клієнтами, підвищувати ефективність маркетингових кампаній та розвивати нові продукти та послуги [4].

Наприклад, HRmaps — цифрова платформа, призначена для покращення управління людськими ресурсами. Вона автоматизує багато рутинних процесів, що дасть змогу спростити та прискорити управлінські дії. Завдяки цьому підприємство може ефективніше виконувати поставлені задачі та забезпечувати більш якісний менеджмент персоналу. Також важливими інструментами є програмні засоби управління відносинами з клієнтами (CRM-системи), програмні засоби управління проектами, програмні засоби фінансового менеджменту, електронні торгові платформи тощо [2].

Одним з найбільш важливих інструментів цифрових технологій є інтернет-технології, такі як соціальні мережі та веб-аналітика. Вони дають змогу підприємствам збирати та аналізувати дані про своїх клієнтів, включно з їхньою поведінкою та вподобаннями. Ці дані можуть бути використані для створення персоналізованих пропозицій, забезпечення ефективної комунікації з клієнтами та збільшення лояльності [5].

Бізнес-технології сучасного менеджменту передбачають платформи електронної комерції — програмні рішення, які допомагають забезпечити функціональні

можливості та інструменти для створення та управління онлайн-бізнесом і процесами продажу. Ці платформи включають каталоги продуктів, обробку платежів, управління доставкою та податками, а також взаємодію з клієнтами. Деякі з прикладів таких платформ електронної комерції: Shopify, Magento, WooCommerce, BigCommerce, Salesforce Commerce Cloud, Wix eCommerce, OpenCart, PrestaShop, BigCartel та Volusion [7].

В сучасних умовах підприємницька діяльність потребує використання провідних управлінських технологій, що допоможуть підсилити конкурентні переваги організації. Оскільки ринкове середовище постійно змінюється, компанії мають проблеми з адаптацією до нових умов. Тому для успішного ведення фінансово-господарської діяльності власники та менеджери мають зосередитися не лише на управлінні, але й на впровадженні інноваційних інструментів управління.

Висновки

У сучасному світі, де ринок змінюється швидко, економічний менеджмент є важливим інструментом для забезпечення стабільності та успіху на ринку. Тому теоретико-методологічне осмислення концепції економічного менеджменту як системи ефективного управління економічними ресурсами підприємства з урахуванням зовнішніх факторів ведення бізнесу є важливим етапом у процесі досягнення стратегічної мети оптимізації результатів діяльності підприємства. Керівники підприємств мають постійно аналізувати ринок, змінювати стратегію та використовувати інноваційні методи управління, щоб бути успішними та конкурентоспроможними. На сьогоднішній день економічний менеджмент передбачає впровадження новітніх технологій та інструментів, які дають можливість ефективно управляти фінансами, ресурсами, персоналом та ризиками. До таких інструментів належать програмні системи управління, бізнес-аналітика, стратегічне планування, ризик-менеджмент та інші. Економічний менеджмент також включає в себе маркетинговий менеджмент, фінансовий менеджмент, операційний менеджмент та інші напрями. Кожен з них відіграє важливу роль у досягненні загальної мети підприємства.

Роль економічного менеджменту полягає в тому, щоб забезпечити ефективне використання ресурсів та забезпечити оптимальне співвідношення між витратами та доходами. Для цього необхідно мати чітку стратегію, правильно розподіляти ресурси та максимізувати прибуток. Ефективне використання ресурсів та управління фінансово-господарською діяльністю підприємства є ключовим чинником у забезпеченні стійкості та конкурентоспроможності на ринку.

Сучасний економічний менеджмент має бути орієнтований на використання передових бізнес-технологій та відповідати трендам розвитку.

Перспективами подальших досліджень можуть бути аналіз взаємозв'язку економічного менеджменту з іншими сферами менеджменту, зокрема зі стратегічним, фінансовим, маркетинговим та іншими аспектами, які впливають на ефективність діяльності підприємства. Ці дослідження можуть базуватися на запропонованій у даній роботі концепції системи економічного менеджменту.

Список використаних джерел

1. Виноградчий В. І., Якимець Б. Я., Тарасенко А. С. Менеджмент як процес ухвалення організаційно-управлінських рішень. *Київський економічний науковий журнал*. 2023. № 1. С. 7–10. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2023-1-1> (дата звернення: 27.03.2023).

2. Заїка Ю. Інноваційний менеджмент підприємства в антикризових умовах. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. 2022. № 1(5). С. 62–67. URL: <https://isg-journal.com/isjmef/article/download/188/114> (дата звернення: 27.03.2023).
3. Зрибнєва І. П. Вироблення рішень щодо формування конкурентного потенціалу суб'єктів інноваційного підприємництва. *Інтелект XXI*. 2020. № 5. С. 150–156. URL: http://www.intellect21.nuft.org.ua/journal/2020/2020_5/31.pdf (дата звернення: 27.03.2023).
4. Кемза Р. Г. Використання цифрових технологій в управлінні подоланням кризових явищ на підприємстві. *Сучасний менеджмент: витоки, реалії та перспективи розвитку* : тези доп. ІХ Всеукр. студент. наук.-практ. конф. Львів, 2023. С. 227–229.
5. Лазоренко Т. В., Голуб М. О. Економічні аспекти застосування сучасних концепцій менеджменту на вітчизняних підприємствах. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. № 1(18). С. 139–143. URL: <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/xmlui/handle/123456789/2424> (дата звернення: 27.03.2023).
6. Лисенко С.М. Практики корпоративної соціальної відповідальності в контексті стійкого місцевого розвитку / С.М. Лисенко, С.С. Турчин // *Економіка та суспільство* : електрон. журн. – Мукачево, 2017. № 13. – С. 1012 - 1018. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/13_ukr/169.pdf (дата звернення: 27.03.2023).
7. Мельничук М. М. Вплив цифровізації на менеджмент. *Сучасний менеджмент: витоки, реалії та перспективи розвитку*: тези доп. ІХ Всеукр. студент. наук.-практ. конф. Львів, 2023. С. 339–341.
8. Сосновська О. О., Деденко Л. В. Ризик-менеджмент як інструмент забезпечення стійкого функціонування підприємства в умовах невизначеності. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*. 2019. Т. 1, № 3. С. 70–79. DOI: <https://doi.org/10.32750/2019-0106> (дата звернення: 27.03.2023).
9. Тренди розвитку менеджменту та бізнес-технологій в умовах формування сучасної української економіки / В. Ф. Гарькава та ін. *Академічні візії*. 2023. № 16. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/170> (дата звернення: 27.03.2023).
10. Чмут А. В., Чмут О. О. Сучасні виклики менеджменту в умовах VUCA-світу. *Науковий вісник Херсонського державного університету Серія Економічні науки*. 2023. № 47. С. 47–52. URL: <https://www.ej.journal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/799> (дата звернення: 27.03.2023).
11. Яремчук С. С., Сухорукова О. А., Малишенко Л. О. Інноваційний менеджмент у міжнародному бізнесі. *Академічні візії*. 2023. № 16. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7670643> (дата звернення: 27.03.2023).
12. Ярош-Дмитренко Л. О. Роль маркетингового менеджменту в забезпеченні ефективного управління проектами. *Економіка та суспільство*. 2022. № 36. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-36-23> (дата звернення: 27.03.2023).